

22. A konferenciát eredetileg 1941. december 9-re hívták össze.

23. *RLB*, 66. dok. (NG-2586).

24. Kállay határozott németbarát és zsidóellenes álláspontot képviselt az 1942. év folyamán, legalábbis retorikájában. A budapesti német követség követségi tanácsosa, Karl Werkmeister szeptember 26-án felterjesztett jelentésében foglalja össze Kállay üzenetét, amelyet a keleti fronton harcoló magyar katonákhoz intézett. Mint írta, Kállay őszintén hisz abban, amit az üzenet tartalmaz, hogy Magyarországnak a tengelyhatalmak oldalán kell részt vennie a háborúban. Werkmeister nem titkolta, hogy Magyarországon tapasztalható defetizmus, mégpedig „felsőbb körökben”, de azt állította, hogy ez a zsidók „sutogó propagandájának” a következménye, s azt javasolta, hogy a németek kényszerítsék ki a zsidók rádió-vevőkészülékeinek bevonását. *Uo.*, 69. dok.

25. *A Wilhelmstrasse és Magyarország*. 487. dok.

26. *Documents of Destruction. Germany and Jewry, 1933–1945*. Szerk.: Raul Hilberg. Quadrangle Books, Chicago, 1971, 188. o.

27. Német Külügyi Levéltár, Bonn.

28. *RLB*, 68. dok.

29. *Uo.*, 70. dok.

30. *Uo.*, 71–73. és 76. dok.

31. *Uo.*, 75. dok.

32. *Uo.*, 78. dok.

33. Kállay, *i. m.*, 123. o. Beszédének ezt a részét Jagow azonnal jelentette a német külügyminisztériumnak. *RLB*, 81–82. dok.

34. Kállay, *i. m.*, 123–124. o.

35. *RLB*, 79–80. dok.

36. Lásd Jagow távirati jelentését a külügyminisztériumnak 1942. október 27-én. *Uo.*, 83. dok.

37. Lásd Jagow jelentését a külügyminisztériumnak 1942. november 13-án. *Uo.*, 84. dok. A november 12-i Kállay–Jagow megbeszélést értékeli Szinai Miklós: „Kállay Miklós politikája és a Holocaust” c. tanulmányában. *Magyar Tudomány*, 37. 1. 1992. január, 111–119. o.

38. Kállay e beszédéről a napisajtó nem emlékezett meg. A magyarországi népi németekről lásd G. C. Paikert: *The Danube Swabians. German Population in Hungary, Rumania and Yugoslavia and Hitler's Impact on Their Patterns*. Martinus Nijhoff, The Hague, 1967, 324. o. Rokonszenvvel tárgyalja a magyarországi népi németek szerepét könyveiben Johann Weidlein: *Jüdisches und deutsches Schicksal in Ungarn*. 84. o.; *Der ungarische Rassenationalismus*. 131. o.; *Geschichte der Ungarn-deutschen in Dokumenten, 1930–1950*. A szerző kiadása, Schondorf, 1957, Tilkovszky Loránt: *Ez volt a Volksbund. A német népcsoportpolitika és Magyarország 1938–1945*. Kossuth, Bp., 1978. Lásd az 5. fejezetet is.

39. *RLB*, 86. dok. Jagow november 13-i és Sztójay december 2-i közléseit Luther december 2-án továbbította Ribbentrophoz és Weizsäckerhez. *Uo.*, 87. dok.

40. Lásd Jagow december 4-i táviratát. *Uo.*, 88. dok.

41. Randolph L. Braham: „The Holocaust in Hungary: A Historical Interpretation of the Role of the Hungarian Radical Right.” *Societas*, Wisconsin, Oshkosh, 2, No. 3, 1972. nyár, 195–220. o.

42. *RLB*, 89. dok.

43. *Uo.*, 90. dok.

44. *Uo.*, 91. dok.